ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 55.

KURYER WILENSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 17-го Іюля — **1845** — *Wilno.* WTOREK, 17-go Lipca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 11 *Іюля*.

Высочайшій Рескриптъ,

Данный на имя Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Перовскаго.

Левъ Алексѣевичъ! Назначенный Манифестомъ 3-го Февраля сего года пятый очередный наборъ съ губерній восточной полосы Имперіи, также съ однодворцевъ и гражданъ западныхъ губерній, приведенъ къ окончанію. Изъ всеподданнѣйшаго доклада Военнаго Министра, Я съ особеннымъ удовольствіемъ усмотрѣлъ, что, не смотря на сокращенный срокъ пріема, наборъ этотъ оконченъ своевременно и даже еще съ большею исправностію, чѣмъ предшествовавшіе наборы, произведенные въ обыкновенное время. Относя столь успѣшное исполненіе этой важной государственной повинности къ особенному усердію дворянства и прочихъ сословій означенныхъ губерній, и видя въ этомъ новое доказательство ихъ вѣрноподданнической преданности къ Престолу и Отечеству, Я поручаю вамъ изъявить Мою полную признательность дворянству и совершенное Мое благоволеніе всѣмъ прочимъ сословіямъ, до коихъ отправленіе этой повинности относилось, и всѣмъ лицамъ, коимъ поручено было производство сего набора. — Пребываю къ вамъ навсегда благосклонный.

На подлинномъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

13-го Іюня 1845 года.

—

Высочайшимъ Приказомъ, 8-го Іюля, Главнокомандующій Отдѣльнымъ Кавказскимъ Корпусомъ, Генералъ-Адъютантъ Графъ *Воронцовъ*, назначенъ Шефомъ Куринскаго Егерскаго Полка, коему именоваться впредь Егерскимъ Генералъ-Адъютанта Графа Воронцова Полкомъ.

—

Состоящему при IV Отдѣленіи Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, Надворному Совѣтнику Князю *Кочубею*, Всемилостивѣйше повелѣно быть въ должности Церемоніймейстера Двора Его Императорскаго Величества.

— По Высочайшему Его Императорскаго Величества повелѣнію, старшій Секретарь при Соединенныхъ Американскихъ Штатахъ, Коллежскій Совѣтникъ Графъ *Забѣлло*, опредѣленъ Россійскимъ Генеральнымъ Консуломъ въ Бразиліи.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St Petersburg, 11-*go Lipca*.

Najwyższy Reskrypt,

do Rzeczywistego Radzcy Tajnego Perowskiego.

Leonie synu Alexego! Naznaczony Manifestem 3-go Lutego ter. roku piąty kolejny nabór z Gubernij wschodniéj strefy Cesarstwa, i z jednodworców i hrażdan zachodnich Gubernij, został ukończony. Z najpoddanniejszego sprawozdania Ministra Wojny, ze szczególném zadowoleniem dostrzegłem, że mimo skróconego terminu przyjmowania rekrutów, nabór ten został uskuteczniony we właściwym czasie i z większą jeszcze dokładnością od naborów poprzedzających, które się odbywały w zwyczajnéj porze. Tak skuteczne wypełnienie téj ważnéj powinności krajowéj, przypisując szczególnéj gorliwości szlachty i dalszych stanów rzeczonych gubernij, i upatrując w tém nowy dowód ich wiernopoddańskiego poświęcenia dla Tronu i Ojczyzny, polecam wam oświadczyć Moją zupełną wdzięczność szlachcie i zupełne Moje zadowolenie wszystkim dalszym stanom, do których należało wypełnienie téj powinności, oraz wszystkim osobom, którym było polecone uskutecznienie tego naboru. — Zostaję ku wam na zawsze przychylnym.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką podpisano:

NIKOŁAJ.

13-go Czerwca 1845 roku.

—

Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 8-go Lipca, Głównodowodzący Oddzielnym Korpusem Kaukazkim, Jenerał-Adjutant Hrabia *Woroncow*, mianowany Szefem Kuryńskiego Półku Strzelców, który odtąd ma się mianować Półkiem Strzelców Jenerał-Adjutanta Hrabiego Woroncowa.

—

Zostającemu przy IV Oddziale Własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi, Radzcy Dworu Xięciu *Koczubejowi*, Najłaskawiéj rozkazano bydź w obowiązku Mistrza Obrzędów Dworu Jego Cesarskiéj Mości.

— W skutek Najwyższego Jego Cesarskiéj Mości rozkazu, Starszy Sekretarz przy Zjednoczonych-Stanach Ameryki, Radzca Kollegialny Hrabia *Zabiełło*, mianowany Rossyjskim Konsulem Jeneralnym w Brezylii.

Извѣстія съ Кавказа.

*Копія съ отношенія къ Военному Министру Главнокомандующаго Отдѣльнымъ Кавказскимъ Корпусомъ, отъ 8-го Іюня 1845 года, изъ лагеря, близъ бывшаго укрѣпленія Удачнаго, у Перевала Кыркъ *).*

Отъ 29-го Мая, № 18, изъ крѣпости Внезапной, я имѣлъ честь сообщить Вашему Сіятельству, что по надлежащемъ пополненіи въ войскахъ Чеченскаго отряда продовольственныхъ и огнестрѣльныхъ запасовъ, я намѣревался начать съ онымъ наступательное движеніе чрезъ Салатау, на соединеніе съ Дагестанскимъ отрядомъ.

Въ крѣпости Внезапной оставленъ весь колесный обозъ и всѣ излишнія тяжести, и 31-го Мая, въ пять съ половиною часовъ утра, войска, снаряженныя въ горы, послѣ молебствія, выступили на урочище Балтугай, въ составѣ 12-ти баталіоновъ, двухъ ротъ саперъ, роты стрѣлковъ, двухъ дружинъ пѣшей милиціи, 13 ти сотенъ конницы и 28-ми орудій (въ томъ числѣ 16 ти горныхъ), имѣя съ собою 1,000 черводарскихъ лошадей и 200 вьюковъ запаснаго парка 14-й Артиллерійской Бригады.

Мосты по обрыву скалы, не доходя горячаго источника, были разрушены; не теряя времени, отправленъ туда съ позиціи при Балтугаѣ авангардъ, подъ начальствомъ Генералъ-Маіора Безобразова, который, взявъ съ собою матеріялы, заготовленные во Внезапной и слѣдовавшіе при отрядѣ, немедленно приступилъ къ постройкѣ моста, такъ что въ теченіе ночи, не взирая на проливной дождь, сообщеніе было совершенно возстановлено, и 1-го Іюня, въ пять часовъ утра, войска двинулись уже въ Зурамакентъ. Хотя переходъ этотъ не великъ, но, по гористому мѣстоположенію и узкой дорогѣ, войска, а въ особенности артиллерія и черводарскіе вьюки, тянулись медленно, и хвостъ колонны прибылъ на позицію Зурамакентъ только въ три съ половиною часа пополудни.

Какъ отъ Балтугая дорога идетъ по самому Сулаку, то, дабы непріятель съ противоположнаго берега не могъ препятствовать построенію моста и безпокоить слѣдованіе войскъ, направленъ былъ изъ Султанъ Ангіюрта летучій отрядъ, который, одновременно съ войсками, шедшими отъ Балтугая, подвигался по правому берегу рѣки до бывшей Міатлинской переправы, прикрывая нашъ лѣвый флангъ.

Такимъ образомъ, 1-го числа Іюня, въ разныхъ пунктахъ края главные дѣйствующіе отряды наши открыли одновременно наступательныя дѣйствія: тогда какъ Лезгинскій отрядъ проникнулъ въ Джурмутъ, Самурскій наступалъ чрезъ селеніе Чохъ на Кара-Койсу, для форсированія тамъ переправы, и Дагестанскій двинулся изъ Евгеніевскаго укрѣпленія къ Гертме, — войска Чеченскаго отряда вступали въ Салатавію съ противоположной стороны.

Считая быстроту движеній однимъ изъ первыхъ условій успѣха, я съ Чеченскимъ отрядомъ перешелъ, 2-го Іюня, отъ Зурамакента прямо къ селенію Хубары, что обыкновенно дѣлалось въ два перехода: непріятеля не было видно, однако засѣвшими въ лѣсу, на подъемѣ къ Хубарскимъ высотамъ, хищниками ранено у насъ въ аріергардѣ три человѣка.

3-го Іюня отрядъ прибылъ къ Гертме, и соединился съ Дагестанскимъ отрядомъ, находившимся тамъ въ составѣ 9-ти баталіоновъ, двухъ ротъ саперъ, двухъ ротъ стрѣлковъ, трехъ сотенъ конницы, 18-ти орудій (въ томъ числѣ 10-ти горныхъ) и летучаго парка, имѣя при себѣ 380 лошадей полубригады конно-подвижнаго магазейна и черводарскій транспортъ въ 1,000 лошадей.

Дабы еще сколько возможно облегчить движеніе войскъ, я приказалъ составить на позиціи, занятой Дагестанскимъ отрядомъ, вагенбургъ, подъ прикрытіемъ трехъ баталіоновъ, двухъ сотенъ казаковъ и десяти полевыхъ орудій: здѣсь оставлены еще нѣкоторыя менѣе необходимыя тяжести, парковыя повозки и черводарскія лошади.

Увидѣвъ съ прибытіемъ къ Гертме, что сильная позиція за большимъ Терегульскимъ оврагомъ оставлена непріятелемъ, я, дабы не терять времени, приказалъ немедленно войскамъ спускаться для занятія оной. Авангардъ нашъ не успѣлъ еще весь переправиться на ту сторону, какъ на высотахъ за селеніемъ Ст. Буртунай стали появляться конныя толпы, подвигавшіяся впередъ въ числѣ 300—400 чело-

*) *Перевалъ*, дорога, ведущая съ одной стороны горы на другую.

Wiadomości z Kaukazu.

Kopia odezwy Głównodowodzącego Oddzielnym Korpusem Kaukazkim do Ministra Wojny, z dnia 8 Czerwca 1845 *roku, z obozu, blizko byłéj warowni Udacznoje, przy Przewale Kyrk *).*

Pod d. 29 m Maja, N. 18, z twierdzy Wniezapnaja, miałem zaszczyt zawiadomić W. X. M., że po należytém uzupełnieniu w wojskach oddziału Czeczeńskiego zapasów żywności i ammunicyi, zamierzałem rozpocząć z nim działania zaczepne przez Sałatau, w celu połączenia się z oddziałem Dagestańskim.

W twierdzy Wniezapnaja pozostawiono cały obóz na kołach, i wszystkie bezpotrzebne ciężary, a d. 31 Maja, o godzinie 5½ z rana, wojska, przeznaczone w góry, po nabożeństwie, wyszły na uroczysko Bałtugaj, w ilości 12 batalionów, dwóch kompanij saperów, kompanii tiraljerów, dwóch oddziałów milicyi pieszéj, 13 secin jazdy i 28 dział (w téj liczbie, 16 górnych), mając z sobą 1,000 koni pociągowych i 200 jucznych parku rezerwowego 14-éj Brygady Artylleryi.

Mosty, z powodu oderwania się skały, niedochodząc gorącego źródła, były zniszczone; nie tracąc czasu, wysłaną tam została, z pozycyi przy Bałtugaju, straż przednia, pod dowództwem Jenerał-Majora *Bezobrazowa*, która, wziąwszy z sobą materyały, przygotowane w twierdzy Wniezapnaja i prowadzone za oddziałem, niezwłócznie zajęła się zbudowaniem mostu, tak, że przez noc, pomimo ulewnego deszczu, kommunikacya została zupełnie przywróconą, a dnia 1 Czerwca, o godzinie 5-éj z rana, wojska ruszyły już ku Zuramakent. Lubo przejście to jest nie wielkie, atoli z powodu górzystéj miejscowości i wązkiéj drogi, wojska, a szczególnie artyllerya i konie juczne, ciągnęły się powoli, tak, że ogon kolumny przybył na pozycyą Zuramakent dopiéro o godzinie wpół do czwartéj z południa.

Ponieważ w Bałtugaju droga idzie ponad rzeką Sułakiem, przeto, aby nieprzyjaciel z brzegu przeciwnego nie mógł przeszkadzać zbudowaniu mostu i niepokoić pochodu wojsk, wysłany został z Sułtan-Angiurtu lekki oddział, który jednocześnie z wojskami, idącemi od Bałtugaju, pomykał się prawym brzegiem rzeki do dawniejszéj przeprawy Miatlińskiéj, przykrywając lewe nasze skrzydło.

Tym sposobem, dnia 1 Czerwca, w różnych punktach kraju, główne nasze oddziały czynne rozpoczęły spółcześnie kroki zaczepne, i gdy oddział Lezgiński dostał się do Dżurmut, Samurski ciągnął przez wieś Czoch ku Kara-Kojsu, dla forsowania tam przeprawy, a Dagestański ruszył z warowni Eugenijewskiéj ku Gertme — wojska oddziału Czeczeńskiego wchodziły do Sałatawii ze strony przeciwnéj.

Uważając szybkość poruszeń za jeden z piérwszych warunków dobrego skutku, przeszedłem z oddziałem Czeczeńskim, 2 Czerwca, od Zuramakentu wprost ku wsi Chubary, na co zwykle dwa dni marszu było potrzeba; nieprzyjaciel nie pokazywał się, lecz zaczajeni w lesie, na pochyłości, wiodącéj ku wyżynom Chubarskim, górale, ranili nam z tylnéj straży trzech ludzi.

Dnia 3 Czerwca, oddział przybył do Gertme i połączył się z oddziałem Dagestańskim, który się tam znajdował, i składał się z 9 batalionów, dwóch kompanij saperów, trzech secin kozaków, 18 dział (w téj liczbie 10 górnych) i parku lekkiego, mając przy sobie 380 koni z pół-brygady magazynu ruchomego i 1,000 koni jucznych.

Aby jeszcze ile-możności ułatwić poruszenie wojsk, kazałem zostawić na pozycyi, zajętéj przez oddział Dagestański, bagaże, pod zasłoną trzech batalionów, dwóch secin kozaków i dziesięciu dział polowych: tamże zostawiono i niektóre mniéj potrzebne ciężary, wozy parkowe i konie juczne.

Postrzegłszy za przybyciem do Gertmy, że silna pozycya za wielkim parowem Terengulskim opuszczoną została przez nieprzyjaciela, aby nie tracić czasu, rozkazałem niezwłócznie wojskom spuszczać się, dla jéj zajęcia. Jeszcze cała straż przednia nie zdołała była przeprawić się na drugą stronę, gdy na wyniosłościach za wsią Staraja Burtunaj, zaczęły się zjawiać bandy konne, pomykające się naprzód w liczbie 300—400 ludzi. By uprzedzić górali

*) *Przewal*, droga, która z jednéj strony góry przechodzi na drugą.

вѣкъ. Дабы предупредить горцевъ въ случаѣ, если бы они намѣревались занять это селеніе, послѣ чего по перерѣзанной мѣстности вокругъ онаго они могли бы затруднить слѣдованіе войскъ нашихъ, — двинута немедленно впередъ большая часть кавалеріи авангарда, которая поддержана баталіономъ пѣхоты съ двумя орудіями: Ст. Буртунай былъ занятъ, авангардъ нашъ остался тамъ, и толпы горцевъ, начавъ отступать, вскорѣ скрылись.

Въ Теренгулѣ по дорогѣ найдено много заваловъ изъ большихъ бревенъ. Хотя все это, по возможности, очищено авангардомъ, и войска слѣдовали непрерывною нитью, за всѣмъ тѣмъ, необыкновенная крутость спуска и подъема, а также разразившаяся гроза съ проливнымъ дождемъ, до того затруднили слѣдованіе, что войска Чеченскаго отряда, сдѣлавшія уже прежде того переходъ отъ Хубаръ, хотя и начали спускаться въ десять съ половиною часовъ утра, противу фронта бывшей въ прошломъ году позиціи Шамиля, и шли безостановочно всю ночь, но хвостъ колонны едва прибылъ на позицію за Теренгуломъ въ девять часовъ утра на слѣдующій день. — Дагестанскій отрядъ перешелъ Теренгулъ выше, прямо изъ своего лагеря, дорогою, лѣвѣе Чеченскаго отряда, и равномѣрно собрался на позиціи только на слѣдующій день, въ семь часовъ утра. — По изнуренію людей и лошадей, я вынужденъ былъ назначить 4-го числа дневку.

Между тѣмъ, дабы не потерять этого времени, я, съ большею частію кавалеріи, и выдвинувъ нѣсколько впередъ пѣхоту авангарда, произвелъ рекогносцировку дороги, ведущей чрезъ Ст. Буртунай по направленію къ Алмаку въ ущельѣ Мичикалъ, чрезъ которое предположено было на слѣдующій день двинуться въ Гумбетъ, и которое, по всѣмъ полученнымъ свѣдѣніямъ, было сильно укрѣплено. Во время обозрѣнія видны были одни передовые наблюдательные посты горцевъ.

Въ Гумбетъ ведутъ двѣ дороги: одна чрезъ Мичикалъ, какъ сказано выше, другая чрезъ Перевалъ-Кыркъ. — Показанія лазутчиковъ и туземцевъ касательно состоянія этихъ дорогъ и укрѣпленія непріятелемъ сильныхъ позицій, были несогласны между собою и вообще крайне неопредѣлительны: большая часть однако соглашалась въ томъ, что непріятель, утвердясь въ Мичикальскомъ ущельѣ, ожидалъ насъ съ той стороны, и что Перевалъ-Кыркъ до такой степени испорченъ, что считается непроходимымъ, и потому горцы ограничиваются тамъ только наблюдательнымъ постомъ изъ нѣсколькихъ человѣкъ.

Желаніе привести въ ясность получавшіяся сбивчивыя свѣдѣнія, побудило меня лично удостовѣриться, въ какой степени возможенъ переходъ чрезъ Перевалъ-Кыркъ. Съ этою цѣлію выступилъ я, 5-го Іюня, въ этомъ направленіи, взявъ съ собою налегкѣ первые баталіоны Полковъ: Апшеронскаго Пѣхотнаго, Литовскаго, Житомирскаго, Люблинскаго, имени Вашего Сіятельства и Куринскаго Егерскихъ, одну дружину пѣшей Грузинской милиціи, восемь горныхъ орудій, триста казаковъ и шестьсотъ конной Грузинской и Осетинской милиціи, и поручилъ командованіе этими войсками Генералъ-Маіору Пасеку.

День былъ жаркій, и весь переходъ, верстъ пятнадцать, дорога шла въ гору; но войска двигались безостановочно, и въ десять часовъ утра, ставъ на краю Перевала-Кыркъ, увидѣли Гумбетъ подъ ногами своими. Внизъ должно было спускаться по узкой дорогѣ, вьющейся надъ обрывомъ горы: въ одномъ мѣстѣ эта дорожка отвѣсно прерывается, составляя уступъ вышиною болѣе сажени; вообще же вся остальная часть спуска очень крута, въ особенности для артиллеріи.

Движеніе отрядомъ было сдѣлано быстро и довольно скрытно, такъ что горцы, ожидавшіе насъ со стороны Мичикала, оставили противъ Кыркъ только извѣщательные посты, но когда войска наши появились на высотахъ и стали спускаться къ перевалу, то конныя и пѣшія партіи ихъ начали поспѣшно стягиваться изъ Мичикальской позиціи по находящейся противъ Перевала-Кыркъ горѣ Анчимееръ, которая служитъ ключемъ сказанной позиціи, и которую горцы намѣревались защищать, привезя туда на этотъ конецъ и одно орудіе.

Обозрѣвъ мѣстность, я приказалъ Генералъ-Маіору Пасеку тотчасъ же спускаться съ войсками, и занять потомъ высокую и весьма крутую гору Анчимееръ. Забывъ усталость, 1-й Баталіонъ Курин-

na przypadek, gdyby mieli zamiar wieś tę zająć, poczém, z powodu wzgórkowatéj miejscowości dokoła tejże wsi, mogliby utrudnić pochód wojsk naszych, pomkniętą niezwłocznie została naprzód większa część jazdy straży przedniéj i wsparta przez batalion piechoty z dwóma działami. Wieś Staraja Burtunaj została zajęta; nasza straż przednia pozostała tamże, a bandy górali, zacząwszy się cofać, wkrótce znikły.

W Terengulu po drodze natrafiono na wiele zasieków, z grubych kłód drzewa. Lubo to wszystko, ile możności, oczyściła straż przednia, a wojska szły nieprzerwanym szeregiem, wszelako nadzwyczajna spadzistość w schodzeniu i wchodzeniu na górę, a przytém zdarzona burza z ulewnym deszczém, tak dalece przeszkadzały iściu, że wojska oddziału Czeczeńskiego, które wprzódy jeszcze przeszły od Chubar, chociaż zaczęły się spuszczać o godzinie 10½, naprzeciw frontu byłéj w roku zeszłym pozycyi Szamila, i szły bezustannie przez całą noc, ogon jednak kolumny ledwo przybył na pozycyą za Terengułem o godzinie 9 z rana dnia następnego. Oddział Dagestański przeszedł Terenguł wyżéj, prosto ze swego obozu, drogą z lewéj strony Czeczeńskiego oddziału, i także stanął na pozycyi dopiéro nazajutrz, o godzinie 7 z rana. Dla znużenia ludzi i koni, zmuszony byłem zrobić dnia 4-go dniówkę.

Wszelako, aby nie tracić czasu, z większą częścią jazdy, i pomknąwszy nieco naprzód piechotę straży przedniéj, zrekognoskowałem drogę, wiodącą przez wieś Staraja Burtunaj, w kierunku do Ałmaku, w wąwozie Miczykał, przez który zamierzono nazajutrz ruszyć do Gumbet, i który, podług wszelkich powziętych wiadomości, był mocno obwarowany. W czasie rekognoskowania widać było tylko obserwacyjne forpoczty górali.

Do Gumbet wiodą dwie drogi: jedna przez Miczykał, jak wyżéj nadmieniono, druga przez Przewał Kyrk. Doniesienia szpiegów i tamtejszych mieszkańców o położeniu tych dróg i obwarowaniu przez nieprzyjaciół mocnych pozycyj, były z sobą sprzeczne i w ogólności najniedokładniejsze; większa część wszelako zgadzała się w tém: że nieprzyjaciel, usadowiwszy się w Miczykalskim wąwozie, oczekiwał nas z tamtéj strony, i że Przewał Kyrk do tego stopnia jest popsuty, iż się uważa za nieprzebyty; z téj więc przyczyny górale przestają na pozostawieniu tam kilku ludzi, dla śledzenia poruszeń nieprzyjacielskich.

Chęć dokładnego wyjaśnienia otrzymywanych mylnych wiadomości, spowodowała mnie do osobistego przekonania się, jak dalece podobném byłoby przejście Przewału Kyrk. W tym celu udałem się 5-go Czerwca w owym kierunku, wziąwszy z sobą na lekko piérwsze bataliony półków: Apszerońskiego Pieszego, Litewskiego, Żytomierskiego, Lubelskiego, półku imienia W. X. Mości, i Kuryńskiego strzelców, jeden oddział pieszéj Gruzińskiéj milicyi, ośm dział górnych, 300 Kozaków i 600 ludzi konnéj Gruzińskiéj i Osietyńskiéj milicyi, i poruczyłem dowództwo nad niemi Jenerał-Majorowi Passekowi.

Dzień był gorący, a droga, na 15-cie wiorst długa, prowadziła w górę; lecz wojska posuwały się bez przerwy, i o 10-éj godzinie rano, zatrzymawszy się u brzegu Przewału Kyrk, ujrzały u stóp swych Gumbet. Na dół wypadało spuszczać się wązką drożyną, wijącą się nad urwiskiém góry: w jedném miejscu drożyna ta spadzisto przerywa się, stanowiąc ustęp przeszło na sążeń wysokości; w ogólności zaś cała pozostała część zejścia jest bardzo stroma, zwłaszcza, dla artyleryi.

Poruszenie oddziału dokonane było szybko i dosyć skrycie, tak, że górale, którzy spodziewali się naszego napadu ze strony Miczykału, zostawili przeciw Kyrku tylko ostrzegające forpoczty; lecz gdy wojska nasze pokazały się na wzgórzach i zaczęły spuszczać się ku przewałowi, wówczas konne i piesze ich oddziały śpiesznie zaczęły ściągać się z Miczykalskiéj pozycyi przez górę Anczymejer, leżącą naprzeciwko Przewału Kyrk, która jest kluczem owéj pozycyi, i którą górale postanowili bronić, sprowadziwszy tam na ten koniec i jedno działo.

Obejrzawszy miejscowość, rozkazałem Jenerał-Majorowi Passekowi, natychmiast spuszczać się z wojskiem, i potém zająć wysoką i bardzo stromą górę Anczymejer. Bez względu na znużenie, piérwszy batalion Kuryńskiego

скаго Егерскаго Полка, подъ командою Флигель-Адъютанта, Полковника Графа Бенкендорфа, а вслѣдъ затѣмъ 1-й Баталіонъ Апшеронскаго Пѣхотнаго Полка, спрыгивая съ помянутаго уступа по одному человѣку, въ то же время заваливали провалъ камнемъ, такъ, что чрезъ полтора часа работы (причемъ люди другихъ баталіоновъ не переставали спускаться по одиначкѣ) могли уже быть свезены на рукахъ горныя орудія. Между тѣмъ, пѣшая Грузинская милиція, подъ начальствомъ Капитана Князя Меликова, пробралась внизъ правѣе отъ дороги, и три часа спустя по прибытіи нашемъ къ Перевалу, пять баталіоновъ, пѣшая дружина и восемь орудій были уже у подошвы горы Анчимееръ: находившіеся здѣсь конные и пѣшіе горцы разсѣялись въ разныя стороны. Только что войска наши начали спускаться, явилась партія конныхъ и пѣшихъ горцевъ около 300 человѣкъ, тянувшаяся по дорогѣ отъ Аргуани къ Мичикалу; но увидѣвъ, что можетъ быть отрѣзана нами, она поспѣшно отступила и скрылась.

Ни сколько не медля, пѣшая Грузинская дружина, поддержанная Куринскимъ баталіономъ, а за ними 1-й Баталіонъ Апшеронскаго Пѣхотнаго Полка и 1-й Баталіонъ Житомирскаго Егерскаго, стали взбираться на крутую гору, занятую непріятелемъ, который, смутясь неожиданною аттакою, защищался не съ большою рѣшимостью. Между тѣмъ, не взирая на ружейный огонь горцевъ, имѣвшихъ возможность, какъ издали казалось, стрѣлять сверху по выбору въ каждаго изъ нашихъ, не взирая на неудачное впрочемъ дѣйствіе пушки, поставленной на гребнѣ горы, милиціонеры и Куринскій баталіонъ безостановочно подвигались впередъ. На первыхъ вышедшихъ на гору Грузинъ, горцы бросились въ шашки, но увидѣвъ подоспѣвшихъ въ то же время справа Куринцевъ, стремглавъ бѣжали; тщетно старались они потомъ держаться на каждомъ уступѣ горы: съ одной позиціи на другую вытѣсняли ихъ войска наши. Тогда какъ непріятель былъ преслѣдуемъ съ фронта, 1-й Баталіонъ Литовскаго Егерскаго Полка съ горными орудіями подымался на гору лѣвѣе; прибывшій же въ это время 1-й Баталіонъ Люблинскаго Егерскаго Полка поставленъ мною внизу въ резервѣ, на мѣстѣ бывшаго укрѣпленія Удачнаго.

Спустя два часа послѣ начатія наступленія, гора Анчимееръ была уже въ рукахъ нашихъ; непріятель, собравшійся было въ числѣ 2,500—3,000 человѣкъ, бѣжалъ и поспѣшно увезъ орудіе. Войска наши постепенно подвигались впередъ, и какъ занятіемъ этой мѣстности позиція горцевъ на Мичикалѣ взята въ тылъ, то они вынуждены были оставить ее, и авангардъ нашъ сталъ на дорогѣ изъ Мичикала въ Андію. Уронъ съ нашей стороны весьма малъ: онъ не превышаетъ 17-ти человѣкъ раненыхъ, что можно отнести къ быстрому и рѣшительному наступленію войскъ.

За этотъ блистательный подвигъ, оказавшій несомнѣнную пользу предстоящимъ дѣйствіямъ, я назначилъ по пяти знаковъ отличія военнаго ордена въ каждую роту 1-го Баталіона Куринскаго Егерскаго Полка и въ каждую сотню Грузинской пѣшей дружины, приказалъ собрать думу изъ Георгіевскихъ Кавалеровъ, для разсмотрѣнія дѣйствій Флигель-Адъютанта, Полковника Графа Бенкендорфа, и Капитана Князя Меликова, а вмѣстѣ съ тѣмъ разрѣшилъ войти съ представленіемъ объ остальныхъ отличившихся офицерахъ.

Для поддержанія войскъ, занявшихъ гору Анчимееръ, приказано мною немедленно двинуться Дагестанскому отряду къ бывшему укрѣпленію Удачному; на слѣдующій день, т. е. 6-го Іюня, стянулись сюда и всѣ войска Чеченскаго отряда, оставшіяся въ лагерѣ при Теренгулѣ. Спускъ съ Перевала-Кыркъ такъ труденъ, особенно для артиллеріи, что отрядъ окончательно прибылъ въ лагерь при укрѣпленіи Удачномъ только 7-го Іюня, въ девять часовъ утра. Съ появленіемъ Чеченскаго отряда, Дагестанскій, 6-го же числа, выступилъ далѣе на позицію Мичикалъ, которую занимали горцы: оставленные ими на большомъ пространствѣ отъ хребта горъ до оврага рѣки завалы показываютъ, что они намѣрены были упорно тамъ держаться.

7-го Іюня назначена мною войскамъ дневка, какъ для исправленія по возможности дороги отсюда въ Мичикальское Ущелье, которая оказалась крайне трудною, а для полевой артиллеріи почти непроходимою, въ особенности отъ продолжающагося уже двое сутокъ проливнаго дождя, такъ и для того, чтобы

półku strzelców, pod dowództwém Flügel-Adjutanta, Półkownika Hrabiego Benkendorfa, a za nim piérwszy batalion Apszerońskiego pieszego półku, zeskakując z wspomnionego ustępu żołnierz po żołnierzu, w tym samym czasie zasypywali rozpadlinę kamieniami, tak, iż po półgodzinnéj pracy (w czasie czego ludzie innych batalionów ciągle spuszczali się po jednemu), górne działa mogły być zniesione na rękach. Tymczasem piesza Gruzińska milicya, pod dowództwem kapitana, Xięcia Mielikowa, zeszła na dół z prawéj strony drogi, i po upływie trzech godzin, gdyśmy przybyli ku przewałowi, pięć batalionów, oddział pieszy i ośm dział, znajdowały się u podnóża góry Anczymejer; konni i piesi górale, którzy się tu znajdowali, rozproszyli się w różne strony. Ledwie wojska nasze spuszczać się zaczęły, ukazał się oddział konnych i pieszych górali, złożony z 300 ludzi, który ciągnął przez drogę od Arguani ku Miczykałowi; lecz poznawszy, że może być przez nas odciętym, śpiesznie się cofnął i schronił.

Bez najmniejszéj zwłoki, pieszy Gruziński oddział, wsparty Kuryńskim batalionem, a za niemi piérwszy batalion Apszerońskiego pieszego półku, i piérwszy batalion Żytomierskiego półku strzelców, zaczęły wdzierać się na stromą górę, zajętą przez nieprzyjaciela, który zmieszawszy się niespodziewanym attakiem, nie z wielką odwagą się bronił. Tymczasem, bez względu na ręczny ogień górali, którzy mogli, jak się zdawało z daleka, strzelać z góry podług upodobania do każdego z naszych; bez względu na bezskuteczne wprawdzie działanie armaty, postawionéj na szczycie góry, milicya i Kuryński batalion ustawicznie się posuwały naprzód. Górale uderzyli szamblami na piérwszych Gruzinów, którzy weszli byli na górę; lecz ujrzawszy Kuryńców, w tym samym czasie z prawéj strony przybywających na pomoc, ratowali się ucieczką; napróżno potém usiłowali opierać się na każdym następie góry: z jednéj pozycyi na drugą wyparowywały ich wojska nasze. Wówczas, gdy nieprzyjaciel ścigany był od frontu, piérwszy batalion Litewskiego półku strzelców, z górnemi działami wchodził na górę, trzymając się lewéj strony; piérwszy zaś batalion Lubelskiego półku strzelców, w tym czasie przybyły, postawionym był przezemnie w odwodzie na miejscu, gdzie wprzódy była warownia Udacznaja.

We dwie godziny po rozpoczęciu natarcia, góra Anczymejer była już w naszém ręku; nieprzyjaciel, który zebrał się był w liczbie 2,500—3,000 ludzi, pierzchnął, zabrawszy działo. Wojska nasze stopniowo posuwały się naprzód, a że przez zajęcie téj miejscowości, pozycya górali na Miczykale osaczoną została z tyłu, przeto ciż zmuszeni byli do opuszczenia jéj, a straż przednia nasza stanęła na drodze z Miczykału do Andyi. Strata z naszéj strony jest bardzo mała: nie przechodzi bowiem 17-tu ludzi rannych, co można przypisać szybkiemu i stanowczemu posuwaniu się wojska.

Za ten świetny czyn, który przyniósł niezaprzeczoną korzyść następnym działaniom, przeznaczyłem po pięć znaków Orderu wojskowego, na każdą kompaniją piérwszego batalionu Kuryńskiego półku Strzelców i na każdą secinę pieszéj drużyny Gruzinów; rozkazałem złożyć radę z Kawalerów Orderu św Jerzego, dla rozważenia działań Flügel-Adjutanta, Półkownika Hrabiego Benkendorfa i Kapitana Xięcia Melikowa, i zarazem dozwoliłem przedstawić i innych officerów, którzy odznaczyli się w tejże rozprawie.

Dla wzmocnienia wojsk, które zajęły górę Anczymejer, rozkazałem Dagestańskiemu oddziałowi, niezwłocznie wyruszyć ku byłéj przedtém warowni Udacznaja; nazajutrz zaś, to jest 6 go Czerwca, nadciągnęły tu i wszystkie wojska Czeczeńskiego oddziału, które pozostały były w obozie przy Terengulu. Spuszczanie się z przewału Kyrk jest tak trudne, a szczególniéj dla artylleryi, że oddział ostatecznie przybył do obozu, przy warowni Udacznaja, 7 go Czerwca, o godzinie 10-téj z rana. Z nadejściem Czeczeńskiego oddziału, Dagestański wyruszył d. 6-go Czerwca daléj ku pozycyi Miczykał, zajmowanéj przez górali; pozostawione przez nich zasieki, na znacznéj przestrzeni od grzbietu gór do parowu rzeki, przekonywają, że mieli zamiar trzymać się tam uporczywie.

Dzień 7-my Czerwca przeznaczyłem dla wojska na dniówkę, tak dla poprawienia, ile-możności, drogi, wiodącéj stąd do Miczykalskiego wąwozu, która okazała się być nadzwyczaj trudną, a dla polowéj artylleryi prawie nieprzebytą, zwłaszcza z powodu ulewnego deszczu trwającego przez dwie doby, jak i dla tego, aby dać czas

дать время прибыть сюда оставленному неподалеку отъ Гертме вагенбургу.

Я намѣренъ, выступая 9-го и 10-го числа далѣе въ Андію, устроить здѣсь, на прямомъ сообщеніи нашемъ съ Евгеніевскимъ укрѣпленіемъ, главное складочное мѣсто, оставивъ на этотъ конецъ нужное прикрытіе и полевую артиллерію, которую окажется затруднительнымъ взять съ собою.

Сообщая объ этомъ Вашему Сіятельству для всеподданнѣйшаго доклада Государю Императору, имѣю честь покорнѣйше просить Васъ, Милостивый Государь, довести до Высочайшаго Его Императорскаго Величества свѣдѣнія, что я не могу довольно похвалить настоящее нравственное расположеніе войскъ: всѣ Гг. частные начальники, офицеры и нижніе чины оживлены наилучшимъ духомъ; всякій желаетъ быть впереди и принять участіе въ дѣйствіяхъ; не взирая на трудности и лишенія похода, число больныхъ весьма ограничено: однимъ словомъ, войска находятся въ такомъ состояніи, въ какомъ Его Величество желаетъ ихъ видѣть.

Въ заключеніе долгомъ считаю покорнѣйше просить Ваше Сіятельство исходатайствовать у Государя Императора Всемилостивѣйшее награжденіе орденомъ Св. Станислава 1-й степени, Генералъ-Маіора Пассека, который въ дѣлѣ 5-го Іюня, столь счастливо ознаменовавшемъ начало экспедиціи, показалъ въ полномъ блескѣ всю твердость свою и распорядительность.

---

do nadciągnienia tu pozostawionemu w pobliżu Gertme obozowi.

Mam zamiar, występując 9-go i 10-go w dalszą drogę do Andyi, urządzić tu główne składowe miejsce, w prostéj kommunikacyi, pomiędzy nami a warownią Eugenijewską zostawiwszy na ten koniec potrzebną zasłonę i polową artyleryą, którą trudno będzie zabrać z sobą.

Zawiadamiając o tém Waszą Xiążęcą Mość, dla najpoddanniejszego przedstawienia Najjaśniejszemu Panu, mam honor upraszać, aby doszło do Najwyższéj wiadomości Najjaśniejszego Pana, że nie mogę dość wychwalić obecnego moralnego usposobienia wojska; wszyscy Panowie Dowódzcy oddziałów, Oficerowie i żołnierze, są ożywieni najlepszym duchem; każdy pragnie odznaczyć się i mieć udział w działaniach; pomimo trudów i niewygód wojennych, liczba chorych jest nader ograniczona: jedném słowem, wojska znajdują się w takim stanie, w jakim Jego Cesarska Mość pragnie je widzieć.

W końcu poczytuję sobie za obowiązek najuprzejmiéj prosić W. X. Mość, o wyjednanie u Najjaśniejszego Pana Orderu Ś-go Stanisława klassy 1 éj, dla Jenerał-Majora Passeka, który w potyczce 5 Czerwca, tak szczęśliwie odznaczającéj początek wyprawy, okazał w całym blasku swą dzielność i trafność rozporządzeń,

---

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція

Парижъ, 8 Іюля.

Дворъ отправляется на этой недѣлѣ въ Сенъ-Клу. Герцогиня Орлеанская проведетъ большую часть лѣта, съ своими дѣтьми, въ Тріанонъ.

— Мулей Абд-эль-Раманъ подписалъ наконецъ ратификацію трактата, заключеннаго его уполномоченнымъ съ генераломъ Деларю, чему наиболѣе содѣйствовало прибытіе въ Танжеръ трехъ французскихъ военныхъ кораблей: *Veloce*, *Titan* и *Cygne*. Предъ ратификаціею, состоявшеюся 20 Іюня, императоръ возвысилъ пошлину съ товаровъ, привозимыхъ сухимъ путемъ, до 28%, между тѣмъ, какъ прежде она составляла только 10%, и сверхъ сего, предоставилъ исключительно себѣ торговлю желѣзомъ. Иностранные консулы еще не протестовали противъ сего распоряженія, ибо ожидаютъ новыхъ инструкцій отъ своихъ дворовъ.

— Вслѣдствіе заключеннаго съ Англіею договора, ни Донъ Карлосъ, ни старшій сынъ его не будутъ освобождены отъ надзора Франціи, и только по особенному ходатайству французской Королевы, Тюльерійскій дворъ дозволилъ Донъ Карлосу и его супругѣ отправиться на Греускія воды, самыя отдаленныя отъ испанской границы, откуда однакоже обязались они обое прибыть обратно въ Буржъ. Утверждаютъ, будто бы Сардинскій дворъ прислалъ недавно претенденту значительную денежную сумму, для уплаты долговъ въ такомъ случаѣ, если бы онъ намѣренъ былъ оставить Францію. И Король Людовикъ Филиппъ неоднократно предлагалъ было также денежное вспомоществованіе Донъ Карлосу, и даже предоставлялъ ему право давать векселя на частную казну свою или — Ея Величества; но Донъ Карлосъ, съ истинно кастильскою гордостію отказался отъ этого предложенія, изъявляя, что онъ ничего не можетъ принять отъ того двора, у котораго находится подъ надзоромъ.

— Слышно, что скоро изъ членовъ центра палаты депутатовъ произведено будетъ 20 чел. въ Перы. Въ числѣ прочихъ именуютъ и Г. Созе; послѣ этого, въ будущемъ собраніи палатъ, кабинетъ долженъ будетъ поддерживать Г. Дюпена, какъ кандидата на должность президента палаты депутатовъ.

— Изъ Лондона получено здѣсь оффиціальное донесеніе, что англійская эскадра, назначенная къ африканскимъ берегамъ для уничтоженія торга Неграми, состоящая изъ 26-ти военныхъ судовъ, въ первыхъ числахъ Августа выступитъ въ море.

— Извѣстно, что французская Королева предложила Папѣ принять въ видѣ подарка великолѣпную тіару, стоящую 100,000 фр., при собственноручномъ письмѣ Ея Величества. На дняхъ получено отъ Его Святѣйшества письмо на имя Королевы, съ изъявленіемъ чувствительнѣйшей благодарности за сей подарокъ.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 8 lipca.

Dwór udaje się w tym tygodniu do St. Cloud, a Xiężna Orleanu z dziećmi swemi, większą część lata przepędzi w Trianon.

— Mulej Abd-el-Rhaman podpisał nakoniec ratyfikacyą, zawartą przez swego pełnomocnika, z Jenerałem Delarue, do czego najwięcéj pomogło przybycie do Tangeru trzech francuzkich okrętów wojennych: *Veloce*, *Titan* i *Cygne*. Atoli przed ratyfikacyą, która w dniu 20 czerwca nastąpiła, podniósł cło od towarów lądem wprowadzanych, wynoszące w przecięciu 28 od sta, gdy dawniéj tylko 10% pobierał, i zachował dla siebie wyłącznie monopolium żelaza. Konsulowie zagraniczni jeszcze przeciw temu rozporządzeniu nie protestowali, oczekują bowiem na nowe instrukcye od swoich dworów.

— W skutku umowy zawartéj z dworem angielskim, ani Don Karlos, ani najstarszy syn jego nie mają być uwolnieni z pod dozoru Francyi, i tylko na szczególne wstawienie się Królowéj francuzkiéj, dwór Tuilleryjski udzielił Don Karlosowi i małżonce jego pozwolenie udania się do wód w Greoux, jako najodleglejszych od granicy hiszpańskiéj, zkąd jednak obowiązali się oboje powrócić do Bourges. Zapewniają, że dwór Sardyński przysłał niedawno pretendentowi znaczną summę pieniędzy, na zaspokojenie długów, w razie gdyby miał opuścić Francyę. Król Ludwik Filip ofiarował był także kilka razy Don Karlosowi pieniężne zasiłki, a nawet upoważnił go do wydawania wexlów na prywatną kassę swoję lub Królowéj. Ale Don Karlos odrzucił tę ofiarę z prawdziwie kastylijską dumą, oświadczając, że nie może nic przyjąć od dworu, który go trzyma w więzieniu.

— Słychać, że wkrótce będzie mianowanych 20 nowych Parów ze środka Izby Deputowanych. Wymieniają między innemi i P. Sauzet, a w takim razie, na przyszłém zgromadzeniu Izb, gabinet popierałby kandydaturę P. Dupin na prezesowstwo Izby Deputowanych.

— Z Londynu nadeszło tu urzędowe zawiadomienie, że flota angielska, przeznaczona do brzegów afrykańskich, dla przytłumienia handlu niewolnikami, złożona z 26 wojennych okrętów, na początku Sierpnia będzie gotowa do wyjścia pod żagle.

— Wiadomo, że Królowa Francuzów ofiarowała Papieżowi w podarunku pyszną tyarę, wartości 100,000 fr.; przesłanemu upominkowi towarzyszył własnoręczny list Królowéj. Ojciec św. odpisał właśnie Jéj K. Mości, z wynurzeniem czułéj wdzięczności,

— Князь Рянзаресъ, супругъ Королевы Христины, прибылъ вчера въ Парижъ, и остановился въ Курсельскомъ дворцѣ, гдѣ сдѣланы были приготовленія для его пріема.

— Съ испанской границы сообщаютъ: Королева Христина, какъ кажется, намѣрена оставить своихъ дѣтей въ Ирунѣ, и отправиться въ Парижъ; къ сему присовокупляютъ, что сыновья Короля Филиппа намѣрены оставить на нѣсколько дней Бордо для того, чтобы на испанской границѣ посѣтить испанскую королевскую фамилію.

— Изъ Мексики отъ 20 го Мая сообщаютъ чрезъ Англію, что съ французскимъ посланникомъ, Г. Сипре, встрѣтился непріятный случай въ тамошней столицѣ. Одинъ изъ его служителей былъ оскорбленъ при купаньѣ лошадей, изъ которыхъ одну задержали. Г. Сипре лично отправился на мѣсто происшествія, съ цѣлію подать жалобу, но былъ со своего свитою арестованъ и отведенъ на гаубтвахту. Къ счастію, пришелъ офицеръ, знавшій сего министра, и велѣлъ немедленно освободить его. Г. Сипре препроводилъ по сему дѣлу ноту къ г-ну Гуэвасу, мексиканскому министру иностранныхъ дѣлъ.

— Опредѣленное Притчарду вознагражденіе въ 25,000 фр., употреблено для выкупа трехъ векселей, взятыхъ имъ на мысѣ Доброй Надежды на счетъ французскаго казначейства.

9 *Іюля.*

По послѣднимъ извѣстіямъ изъ Рима, опредѣленіе объ упраздненіи во Франціи іезуитскихъ конгрегацій послѣдовало со стороны Іезуитской конгрегаціи въ Римѣ, состоящей, подъ предсѣдательствомъ генерала сего ордена, изъ 9-ти членовъ, и по большинству 7 голосовъ противъ 2.

— Говорятъ, что публичное чтеніе профессоровъ Кине и Мишле имѣетъ быть прекращено.

— Герцогъ Монпансье совершилъ плаваніе изъ Альжира въ Тунисъ на пароходѣ „Гомеръ" въ 44 часа. Въ Тунисѣ Его Высочество принятъ былъ со всѣми почестями. Первые сановники тамошняго Бея: министръ, голетскій губернаторъ, верховный судья и великій адмиралъ отправились на палубу парохода, для привѣтствованія высокаго путешественника. Бей встрѣтилъ герцога у входа во дворецъ, который отведенъ былъ для его помѣщенія. 21 числа, принцъ присутствовалъ въ Бардо на ученьѣ Мамелюковъ; 22-го Его Высочество давалъ обѣдъ для консуловъ; 23-го назначенъ былъ обѣдъ у Бея, а 24 го Его Высочество намѣренъ былъ предпринять дальнѣйшій путь.

— Палата перовъ утвердила сегодня, 102 голосами противъ 8, проектъ постановленія касательно исполненія заключеннаго съ Англіею трактата объ истребленіи торга Неграми.

— До 1830 года въ Парижѣ считалось только 30,000 публичныхъ экипажей; теперь ихъ считается до 70,000, въ томъ числѣ 400 омнибусовъ, кои въ сложности совершаютъ въ день до 8,000 миль.

10 *Іюля.*

На вчерашнемъ засѣданіи палата перовъ, получила печальное извѣстіе о скоропостижной смерти графа Спара; по изъявленіи своего соболѣзнованія, палата занялась проектомъ закона объ открытіи кредита на выкупъ Негровъ въ колоніяхъ, который приняла большинствомъ 97 голосовъ противъ 4.

— Герцога и герцогиню Немурскихъ ожидаютъ въ *Libourne* 2-го Августа, откуда они, 4 го числа, отправятся въ Бордо. Герцогъ Омальскій къ этому же времени прибудетъ въ означенный городъ.

— Говорятъ, что г-нъ Тьеръ въ будущія засѣданія представитъ проектъ закона, касательно обезпеченія содержанія дозволеннымъ во Франціи духовнымъ орденамъ.

— Не давно, на Ришельевской улицѣ, открыта лавка для продажи духовъ, содержимая настоящими катаянками, которыя, стоя подъ бальдахиномъ, продаютъ свои товары. Новость эта привлекаетъ множество покупателей и зрителей.

11 *Іюля.*

Въ Монитерѣ обнародовано 7 новыхъ постановленій, касательно производства въ Перы: барона Бюше, г-на Жайръ, маркиза Порте, Г. Лемерсье, барона Дангосъ, генерала Монтепиня и Г. Анисонъ-Дюперрона.

— Xiąże Rianzares, małżonek Królowéj Krystyny, przybył wczoraj do Paryża i wysiadł w pałacu Courcelles, gdzie poczynione zostały przygotowania na jego przyjęcie.

— Od granicy hiszpańskiéj piszą: Zdaje się, że Królowa Krystyna postanowiła opuścić swe królewskie dzieci w Irun, aby się udać do Paryża, i dodają, że synowie Króla Filipa opuszczą na kilka dni Bordeaux, aby na granicy hiszpańskiéj odwiedzić hiszpańską rodzinę królewską.

— Z Mexyku pod d. 20 maja dowiadujemy się przez Anglią, że Posła francuzkiego, P. Cyprey, nieprzyjemne spotkało zajście w tamecznéj stolicy. Jeden z jego służących doznał obelgi przy pławieniu koni, z których jednego zatrzymano. P. Cyprey udał się osobiście na miejsce dla zaniesienia skargi, tymczasem sam razem z swą świtą został aresztowany i zaprowadzony na odwacht. Szczęściem, nadszedł oficer, który znał tego Ministra, i kazał go natychmiast uwolnić. P. Cyprey podał w tym względzie notę do P. Cuevas, mexykańskiego Ministra spraw zagranicznych.

— Wynagrodzenie dla Pritcharda w summie 25,000 fr. wypłacone zostało na trzy wexle, które Pritchard, na przylądku Dobréj Nadziei, wziął na rachunek skarbu francuzkiego.

Dnia 9 *lipca.*

Według ostatnich wiadomości z Rzymu, postanowienie znoszące kongregacyą Jezuitów we Francyi, miało być uchwalone przez kongregacyą Jezuitów w Rzymie, pod przewodnictwem ich Jenerała, złożoną z 9 członków, większością głosów 7 przeciw 2.

— Słychać, że lekcye Professorów Quinet i Michelet, mają być zawieszone.

— Parostatek *Gomer* przewiózł Xięcia Montpensier w 44 ch godzinach z Algieru do Tunetu. Xiążę był *tam* uroczyście przyjmowany. Piérwszy Minister Beja, Gubernator Golety, Sędzia najwyższy i Wielki Admirał udali się na pokład *Gomera*, w celu przywitania dostojnego gościa. Bej oczekiwał na Xięcia przy wschodach swego pałacu, który na jego mieszkanie przeznaczył. Dnia 21-*go* znajdował się Xiążę na musztrze Mameluków w Bardo, 22-go dawał obiad dla Konsulów, 23 go miał obiadować u Beja, a nazajutrz w dalszą puścić się drogę.

— Izba Parów uchwaliła dzisiaj, 102 głosami przeciw 8, projekt do prawa, w przedmiocie wykonania traktatu zawartego z Anglią, względem przytłumienia handlu niewolnikami.

— Przed rokiem 1830, Paryż miał tylko 30,000 powozów publicznych, dziś liczy ich 70,000, a między innemi 400 omnibusów, które codziennie 8,800 mil ujeżdżają.

Dnia 10 *lipca.*

Na wczorajszém posiedzeniu Izby Parów, wiadomość o nagłéj śmierci Hr. Sparre, obudziła powszechne współczucie; poczém zajęto się projektem do prawa o utworzeniu kredytu, na wykup niewolników w osadach, który 97 głosami przeciw 4 przyjęto.

— Xiążę Nemours spodziewany jest z małżonką swoją 2 sierpnia w Libourne, zkąd 4-go uda się do Bordeaux. Xiążę Aumale stanie jednocześnie w tém mieście.

— Mówią, że P. Thiers, na przyszłém posiedzeniu Izb, wniesie projekt do prawa, we względzie ustalenia bytu pozwolonych we Francyi korporacyi religijnych.

— W tych dniach otworzony został przy ulicy Richelieu magazyn perfum, utrzymywany przez prawdziwe chińskie kobiéty, które stojąc pod baldachimem sprzedają swe towary. Nowość ta sprowadza mnóstwo kupujących i widzów.

Dnia 11 *lipca.*

Moniteur ogłosił 7 nowych postanowień, mianujących Parami: Barona Buchet, P. Jayr, Margr. Portes, P. Lemercier, Barona d'Angosse, Jenerała Montepin i P. Anisson-Duperron.

— Здѣсь ожидаютъ Патера Ротана, генерала Iезуитовъ, который намѣренъ присутствовать при продажѣ имущества, принадлежащаго во Франціи сему ордену.

— Князь Рянзаресъ, прибывшій третьяго дня въ Парижъ, имѣлъ совѣщаніе съ Г. Гизо. Слышно, что онъ привезъ письмо высокой своей супруги, Королевы Христины, касающееся бракосочетанія ея дочерей.

— Французскій повѣренный въ дѣлахъ въ Китаѣ, Г. Лагрене, заключилъ съ Султаномъ Соглухомъ договоръ, по силѣ коего сей послѣдній переуступаетъ на 10 лѣтъ французскому правительству островъ Базиланъ, за 100,000 долларовъ. Испанскія власти въ Маниллѣ протестовали противъ сего договора, такъ какъ островъ сей, по ихъ мнѣнію, принадлежитъ къ Филиппинскимъ островамъ.

— На дняхъ скончались въ Парижѣ: вдова изобрѣтателя воздушныхъ шаровъ, Монгольфье, на 111-мъ году отъ роду, и камердинеръ Наполеона, *Constant*.

Англія.

Лондонъ, 8 Iюля.

На сегодняшнемъ засѣданіи нижней палаты происходили жаркія пренія, начатыя лордомъ Пальмерстономъ, который, порицая недавно заключенный трактатъ съ Франціею, требовалъ представленія бумагъ, касающихся переговоровъ герцога Броли съ Д-ромъ Лушингтономъ. Требованіе сіе палата отвергла большинствомъ 94 голосовъ противъ 51.

— Билль о назначеніи содержанія для Майнутскаго коллегіума утвержденъ Королевою, и при обычномъ порядкѣ поступилъ въ палату перовъ.

— 5-го с. м. обнародованъ отчетъ о государственныхъ доходахъ, послѣднихъ трехъ мѣсяцевъ; доходы сіи въ текущемъ году составляютъ 51,067,856 ф. ст., а въ прошломъ, — въ теченіи того же времени, состояли изъ 50,220,678 ф. ст.

— Обнародованъ также отчетъ о торговлѣ съ Китаемъ, до послѣднихъ дней 1844 г., именно, съ тремя портовыми городами, Кантономъ, Амои и Шангау. Вновь заключенный трактатъ совершенно соотвѣтствуетъ ожиданіямъ; въ означенныя гавани прибыло 229 судовъ, подъ англійскимъ флагамъ, а 22 изъ Остъ-Индіи и англійскихъ колоній, съ грузомъ въ 142,099 тоннъ; кромѣ того, изъ Соединенныхъ Штатовъ 57, Нидерландовъ 11 и другихъ націй 10. Стоимость привезенныхъ въ Китай бумажныхъ и шерстяныхъ издѣлій составляетъ 7,860,676 долларовъ. Торговля опіумомъ также чрезвычайно усилилась. Товаръ этотъ, какъ запрещенный, не можетъ быть подчиненъ точному контролю; но утверждаютъ, что привозъ простирается до 40,000 ящиковъ, цѣною до 20 милліоновъ долларовъ. Англійскій консулъ въ Кантонѣ, составлявшій сей отчетъ, присовокупляетъ, что находящіеся въ Китаѣ Англичане, пользуются совершеннымъ здоровьемъ.

— Въ *Liverpool Times* напечатано: Мы узнали, что привезенный изъ Китая въ здѣшнія гавани сахаръ — отличнаго качества, и должно полагать, что статья эта сдѣлается важнымъ предметомъ торговли съ небеснымъ государствомъ.

— Вслѣдствіе сношеній въ Европою, въ Китаѣ постройка кораблей дѣлаетъ значительные успѣхи. Малыя суда, построенныя Китайцами по европейскому образцу, появляются уже часто въ ансонскомъ заливѣ, и плаваютъ на тамошнихъ водахъ. На островѣ Тирассъ производится ученье китайскихъ войскъ на европейскій манеръ.

9 Iюля.

Чиновникъ Прусскаго посольства при здѣшнемъ дворѣ, каммергеръ баронъ Лангенъ, имѣлъ честь представить, третьяго дня, принцу Альберту каски рядовыхъ пѣхотныхъ и конныхъ полковъ Прусской арміи, также образцы новыхъ мундировъ, присланные Королемъ Прусскимъ въ подарокъ Его Высочеству.

— Въ Фальмутѣ получено 7-го с. м. изъ Сиднея извѣстіе, что экипажъ англійскаго корабля *Hazard*, и англійскія войска, находящіяся въ Новой-Зеландіи, сразились съ туземцами, истребившими англійскій флагъ и сжегшими городъ Корорарику. При семъ случаѣ непріятель лишился около ста человѣкъ; у Англичанъ же 20 челов. убиты и ранены. Въ числѣ послѣднихъ находится командиръ корабля. Англійскіе поселенцы переведены въ Ауклендъ. Спокойствіе уже возстановлено.

— Jenerał Jezuitów, ojciec Roothan, jest tu oczekiwany z Rzymu; chce on być obecnym przy sprzedaży własności, które do tego zakonu we Francyi należą.

— Xiążę Rianzares, który onegdaj do Paryża przybył, miał zaraz konferencyą z P. Guizot. Słychać, że przywiózł pismo od swéj dostojnéj małżonki, Królowéj Krystyny, dotyczące małżeństwa jej córek.

— Francuzki pełnomocnik w Chinach P. Lagrénée zawarł z Sultanem Sohluh traktat, mocą którego ostatni odstępuje na lat 10 rządowi francuzkiemu wyspę Basilan za 100,000 dollarów. Władze hiszpańskie na Manilli protestowały przeciw temu traktatowi, ponieważ, jak utrzymują, wyspa ta należy do wysp Filipińskich.

— W tych dniach umarli w Paryżu: wdowa po wynalazcy balonów, Mongolfier, w wieku lat 111, i Kamerdyner Napoleona, Constant.

Anglia.

Londyn, 8 lipca.

Na dzisiejszém posiedzeniu Izby Niższéj toczyły się żywe rozprawy, wszczęte przez Lorda Palmerston, który czyniąc zarzuty przeciw zawartemu świeżo traktatowi z Francyą, żądał przełożenia papierów dotyczących układów między Xięciem Broglie i Drem Lushington. Wniosek ten odrzuciła Izba większością głosów 94 przeciw 51.

— Bil uposażenia kollegium Maynootskiego otrzymał sankcyą krolewską, i ze zwykłemi obrzędami wniesiony został do Izby Parów.

— Ogłoszono tu sprawozdanie o dochodach skarbu z kwartału upłynionego w dniu 5 b. m. Z tego wykazuje się, że dochód w tym roku wynosił 51,067,856 funt. szter., w tymże zaś przeciągu czasu w zeszłym roku przyniósł 50,220,678 funt. szter.

— Ogłoszono także sprawozdanie o handlu z Chinami, prowadzonym po koniec 1844 roku, a mianowicie z trzema portami: Kantonem, Amoy i Szanhau. Nowo zawarty traktat, odpowiedział zupełnie oczekiwaniu, bo do pomienionych portów weszło 228 okrętów, pod flagą angielską, a 22 z Indyj i osad angielskich, z 142,099 beczkami ciężaru; prócz tego zaś, ze Stanów Zjednoczonych 57, z Niderlandów 11, a innych narodów 10. Wartość wprowadzonych do Chin towarów, bawełnianych i wełnianych, wynosi 7,860,675 dolarów. Handel opium wzmógł się także nadzwyczajnie; towar ten, jako zakazany, nie może ulegać dokładnéj kontroli; miano jednak wprowadzić 40,000 skrzyń, oszacowanych na 20 milionów dolarów. Konsul angielski w Kantonie, z którego pióra sprawozdanie to wypływa, dodaje, że ludność angielska najzupełniejszém w tym kraju cieszyła się zdrowiem.

— W *Liverpool Times* czytamy: Dowiadujemy się, że cukier przywieziony z Chin do tutejszych portów jest wybornego gatunku, i spodziewać się należy, że ten artykuł stanie się ważną gałęzią handlu z państwem niebieskiém.

— W skutku związku z Europą, okazuje się w Chinach znaczny postęp w budowaniu okrętów. Małe okręty zbudowane przez Chińczyków na wzór Europejskich, przybywają już na odnogę Anson i krążą często po tamecznych wodach. Na wyspie Tyras odbywają się ćwiczenia wojska na wzór europejskich.

Dnia 9 lipca.

Urzędnik Pruskiego poselstwa przy tutejszym dworze, Szambelan Baron Langen, miał zaszczyt złożyć onegdaj Xięciu Albertowi, szyszaki żołnierzy pieszego i konnego wojska Pruskiego, tudzież rozmaite wzory umundurowania, przesłane Xięciu w darze od Króla Pruskiego.

— Do Falmouth nadeszła w dniu 7-m wiadomość z Sydney, że osada wojennego okrętu angielskiego *Hazard*, i wojska angielskie stojące w Nowo Zelandyi, stoczyły walkę z krajowcami, którzy zdarli flagę angielską i spalili miasto Kororarika. Nieprzyjaciel utracił około stu ludzi, wojska zaś angielskie mają 20 ludzi tak zabitych, jako też i rannych. Między ostatnimi znajduje się sam dowódzca okrętu. Angielscy osadnicy przenieśli się do Auckland. Spokojność została przywrócona.

— Изъ Дублина пишутъ, что на ярмаркѣ въ Балтимъ-Гассингѣ, въ Ирландіи, происходили кровопролитныя смятенія, при чемъ нѣсколько человѣкъ убиты, и многіе ранены.

10 Іюля.

Ихъ Величества Король и Королева бельгійскіе оставятъ Лондонъ въ Понедѣльникъ, 14-го числа, а наша Королева, вмѣстѣ съ своимъ семействомъ, въ то же время, отправится на островъ Вайтъ.

— На вчерашнемъ засѣданіи нижней палаты, послѣ продолжительныхъ преній послѣдовало третье чтеніе билля касательно ирландскихъ университетовъ, вслѣдствіе большинства 261 голоса противъ 177.

— Изъ Нью-Іорка сообщаютъ, что Американцы думаютъ устроить телеграфическую линію изъ Нью-Іорка въ Англію, такъ, что извѣстія изъ одного полушарія въ другое будутъ переходить въ продолженіи одного часа. Проволока, помѣщенная въ металическія трубы, опущена будутъ въ море, и все устройство телеграфа будетъ стоить не болѣе милліона долларовъ. Впрочемъ, этотъ планъ могъ родиться только въ американской головѣ.

— Снова одинъ англійскій священникъ, И. М. Капсъ въ Бриджватерѣ, принялъ католическое вѣроисповѣданіе.

Турція.

Константинополь, 25 Іюня.

Его Императорское Высочество Великій Князь Константинъ Николаевичъ пробудетъ здѣсь до 2-го Іюля, а потомъ изволитъ отправиться въ Дарданеллы, посѣтитъ берега Трои, а оттуда, на Россійскомъ корветѣ, отплыветъ въ Смирну, Митиллену и Хіосъ, откуда возвратится въ Одессу. Порта оказываетъ Высокому Путешественнику всѣ почести, соотвѣтствующія строгому инкогнито Его Высочества. При выходѣ на берегъ, привѣтствовали Его Высочество, именемъ Султана, верховный адмиралъ Галиль-Паша и министръ иностранныхъ дѣлъ, а нѣсколько высшихъ офицеровъ, въ томъ числѣ и Рифаатъ-Паша, сопровождаютъ повсюду Великаго Князя. Черезъ два дня, по прибытіи, Его Императорское Высочество посѣтилъ Султана, который принялъ Высокаго Посѣтителя съ изъявленіемъ глубочайшаго уваженія. Великій Князь, вопреки существующему этикету, введенъ былъ во дворецъ по большой лѣстницѣ, по которой Султанъ входитъ изъ гондолы въ сераль, чего не было дозволено другимъ принцамъ. На прошлой недѣлѣ, Его Высочество осматривалъ живописныя окрестности города и достопамятную колонну, воздвигнутую въ воспоминаніе Ункіарскелесскаго трактата. Многочисленныя толпы Турокъ, Христіанъ и Евреевъ стекаются, чтобы видѣть Сына Могущественнаго Государя. 17-лѣтній Великій Князь, очаровываетъ всѣхъ величественною осанкою и милостивымъ, исполненнымъ достоинства обращеніемъ. Вчера Его Высочество осматривалъ Султанскій флотъ, и былъ въ мундирѣ капитана корабля. Капуданъ-Паша принялъ Великаго Князя, съ должными почестями, и пригласилъ на свой корабль, „Махмудіе" по восточному обычаю, на прохладительныя напитки, а при отъѣздѣ Его Высочества, поднялъ Россійскій флагъ и салютовалъ 21-мъ выстрѣломъ изъ орудій. Почесть эта отдавалась до сего времени только Падишаху. Завтра, у Г. Титова, будетъ большой обѣдъ для всѣхъ посланниковъ, въ зданіи Россійскаго посольства, а 29-го Султанъ даетъ большой банкетъ, на коемъ находиться будутъ только высшіе сановники. На сихъ дняхъ будутъ произведены для Великаго Князя большіе маневры въ Санъ-Стефано.

Съ турецкихъ границъ, 26 Іюня.

Возстаніе въ Яковскомъ округѣ кончилось безъ дальнѣйшаго кровопролитія. Изгнанный недавно въ Присренду Турецкій комендантъ Яковы, возвратился оттуда въ челѣ 4,000 чел.; мятежники, при видѣ сего отряда, просили помилованія и покорились сераскиру.

— Piszą z Dublina, że krwawe zajście miało miejsce na jarmarku w Baltim-Hassing w Irlandyi; przyczem kilka osób zostało zabitych, a wiele ciężko ranionych.

Dnia 10 lipca.

Krolewstwo Belgijscy opuszczą Londyn w Poniedziałek d. 14 lipca; Królowa zaś z swą rodziną uda się w tymże czasie na wyspę Wight.

— Na wczorajszém posiedzeniu Izby Niższéj, po długich rozprawach, nastąpiło trzecie odczytanie bilu o Uniwersytetach dla Irlandyi, większością głosów 261 przeciw 177.

— Donoszą z New-Yorku, że Amerykanie zamyślają urządzić linię telegraficzną z New-Yorku aż do Anglii, tak, że wiadomość z jednéj półkuli ziemskiéj do drugiéj będzie mogła przejść w przeciągu godziny. Druty metalowe, zamknięte w szczelnych rurach metalowych, mają bydź pogrążone w morzu, a koszta urządzenia nie będą przenosiły miliona dollarów. Z tém wszystkiém plan ten jest tego rodzaju, że go tylko Amerykanie ułożyć mogli.

— Znowu jeden duchowny angielski, J. M. Copes z Bridgewater, przeszedł na łono kościoła katolickiego.

Turcya.

Konstantynopol, 25 czerwca.

J. C. W. Wielki Xiążę Konstanty Nikołajewicz, zabawi tu do 2-go lipca, a potém uda się do Dardanellów, zwiedzi wybrzeże Troi, tam wsiądzie na korwetę Rossyjską, popłynie do Smyrny, Mityleny i Chios, i powróci znowu do Odessy. Porta okazuje Dostojnemu Gościowi, wszystkie oznaki uszanowania, dające się pogodzić z Jego ścisłém *incognito*. Przy wysiadaniu, powitali Go imieniem Sułtana, wielki admirał Halil-Basza i Minister spraw zagranicznych, a kilku znakomitych oficerów, i między niemi także Rifaat-Basza, towarzyszą ciągle J. C. W. We dwa dni po przybyciu, miał Wielki Xiążę posłuchanie u Sułtana, który Go z najwyższemi oznakami poważania przyjął. Uważano, że J. C. W., wbrew etykiecie dworskiéj, wprowadzony był wielkiemi wschodami, któremi Sułtan z gondoli do seraju wchodzi, czego innym Xiążętom nie dozwalano. Wielki Xiążę, w zeszłym tygodniu, zwiedzał piękne okolice i pamięci godną kolumnę, wystawioną na uwiecznienie traktatu Unkiarskelessy. Wszędzie gdzie się J. C. W. pokaże, tłoczą się mnogie tłumy Turków, Chrześcian i Żydów, dla widzenia Syna Potężnego Monarchy. Siedmnastoletni Xiążę, sprawia na wszystkich najprzyjemniejsze wrażenie, swoją szlachetną postawą i łagodném obejściem się, połączoném z godnością. Wczoraj zwiedzał Sułtańską flotę, mając na sobie mundur kapitana okrętowego. Kapudan-Basza, przyjął Wielkiego Xięcia z należącemi mu honorami, zaprosił na swój okręt *Mahmudie*, na chłodniki, zwyczajem wschodnim, i przy oddaleniu się Wielkiego Xięcia, wywiesił Rossyjską flagę i salutował 21 razowym z dział wystrzałem. Dotychczas tak witano tylko Padyszacha. Jutro, daje P. Titow, w Rossyjskim pałacu, wielki obiad dla wszystkich Posłów, a 29-go, Sułtan wielką biesiadę, na któréj tylko wielcy dygnitarze znajdować się będą. W tych dniach dla Wielkiego Xięcia wykonane będą wielkie manewry w St. Stephano.

Od granicy tureckiéj, 26 czerwca.

Powstanie w powiecie Jakowa ukończyło się bez dalszego krwi rozlewu. Wypędzony niedawno do Prisrend turecki Komendant Jakowy, powrócił ztamtąd na czele 4,000 ludzi, których ujrzawszy powstańcy, prosili o łaskę i przebaczenie i poddali się Seraskierowi.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга— Печ. позвол. 17-го Іюля 1845 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ*.